

อำเภอโนนสูงกับโครงการพัฒนาชนบท

(2.1) ลักษณะทั่วไปของอำเภอโนนสูง

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอโนนสูง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดนครราชสีมา อยู่ห่างจากตัวจังหวัด ประมาณ 37 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอคง และอำเภอขามสะแกแสง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอพิมาย และอำเภอคง
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอเมืองนครราชสีมา และอำเภอจักราช
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอโนนไทย และอำเภอขามสะแกแสง

สภาพพื้นที่และภูมิศาสตร์

อำเภอโนนสูง มีพื้นที่รวมทั้งหมด 446,250 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.47 ของพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอ สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย มีเกลือสินเธาว์ปะปนอยู่โดยทั่วไป มีป่าสงวนแห่งชาติ 1 แห่ง คือป่าท่าช้างหนองกระทิง ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 12,273 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลโคกนาคและตำบลบึง สำหรับแหล่งน้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำมูล ซึ่งไหลผ่านทางทิศตะวันออกของอำเภอบริเวณตำบลโคกนาค ตำบลคอนขมพู่ และตำบลบึง และใช้เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างอำเภอโนนสูงกับอำเภอพิมาย และอำเภอจักราชด้วย นอกจากนี้ ยังมีลำเหมืองที่ไหลมาจากอำเภอโนนไทยผ่านทางตอนกลางของอำเภอ โดยผ่านตำบลจันอัด ตำบลค่านกแก้ว ตำบลโนนสูง ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูล ในเขตตำบลคอนขมพู่ และลำน้ำที่สำคัญอีกแห่ง คือ ลำปราสาท ซึ่งไหลผ่านตำบลขามเฒ่า ตำบลหลุมข้าว และตำบลธารปราสาท

การคมนาคม

เส้นทางคมนาคมที่ใช้ติดต่อภายในอำเภอและอำเภอใกล้เคียง ได้แก่

1. ทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ (นครราชสีมา-หนองคาย)
2. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 สายนครราชสีมา-ขอนแก่น

3. ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 2087 สายโนนสูง-ขามสะแกแสง

4. ถนน รพช. หมายเลข 11027 สายพญาภา-หนองหัวฟาน

สมรรถนะดิน

พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอเป็นดินร่วนปนทรายและดินทราย ซึ่งบางบริเวณมีเกลือสินเธาว์ปะปนอยู่ โดยเฉพาะพื้นที่ในตำบลใหม่ ตำบลโคกค ตำบลพลสงคราม และตำบลธารปราสาท พบว่ามีเกลือสินเธาว์อยู่เป็นจำนวนมาก สามารถที่จะทำนาเกลือได้ อย่างไรก็ตามพื้นที่ส่วนใหญ่สามารถทำการเกษตรได้แต่พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ จึงต้องมีการอนุรักษ์บำรุงดินอย่างถูกวิธีและคัดเลือกพืชที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพดินและสภาพแวดล้อม

ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอโนนสูง มีลักษณะภูมิอากาศใกล้เคียงกับพื้นที่อื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวคือ ฤดูหนาวอากาศมีความหนาวเย็น ฤดูร้อนอากาศมีความร้อนจัด ในฤดูฝนมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 1,130 มิลลิเมตร อย่างไรก็ตามอำเภอโนนสูงมีฝนไม่ตกตลอดทั้งปีโดยมีช่วงเวลาที่ฝนทิ้งช่วง ทำให้ค่าบดที่เกิดความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค และทำการเกษตร ดังนี้

1. ช่วงระยะ เวลาที่ฝนตก ระหว่าง เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม
2. ระยะ เวลาที่ฝนทิ้งช่วง ระหว่าง เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม

และ เดือนมกราคม-เมษายน

3. ค่าบดที่ขาดแคลนน้ำ และประสบความแห้งแล้ง เป็นประจำทุกปี ได้แก่

- ตำบลมะค่า
- ตำบลพลสงคราม
- ตำบลขามเฒ่า
- ตำบลลำคอง

การปกครอง

อำเภอโนนสูง แบ่งการปกครองออกเป็น 12 ตำบล 151 หมู่บ้าน (เว้นตำบลโนนสูง ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโนนสูงทั้งหมด) แต่ละตำบลมีหมู่บ้านอยู่ในความปกครอง ดังนี้

1. ตำบลใหม่	จำนวน	13	หมู่บ้าน
2. ตำบลโตนด	จำนวน	15	หมู่บ้าน
3. ตำบลบึง	จำนวน	12	หมู่บ้าน
4. ตำบลคอนขมพู	จำนวน	11	หมู่บ้าน
5. ตำบลธารปราสาท	จำนวน	15	หมู่บ้าน
6. ตำบลมะค่า	จำนวน	14	หมู่บ้าน
7. ตำบลหลุมข้าว	จำนวน	13	หมู่บ้าน
8. ตำบลพลสงคราม	จำนวน	13	หมู่บ้าน
9. ตำบลค่านกเค้า	จำนวน	16	หมู่บ้าน
10. ตำบลจันอัด	จำนวน	11	หมู่บ้าน
11. ตำบลขามเฒ่า	จำนวน	9	หมู่บ้าน
12. ตำบลลำคองหงษ์	จำนวน	9	หมู่บ้าน

นอกจากนี้ มีสุขาภิบาล จำนวน 2 แห่ง คือ สุขาภิบาลมะค่า สุขาภิบาลตลาดแก ซึ่งอยู่ในตำบลมะค่า และตำบลธารปราสาทตามลำดับ

การประกอบอาชีพ

อำเภอโนนสูงมีพื้นที่สำหรับการประกอบอาชีพด้านการเกษตรทั้งสิ้น จำนวน 352,760 ไร่ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รองลงมาคือ การทำไร่ (ไร่มันสำปะหลัง ปลูก) นอกจากนี้ มีบางส่วนปลูกไม้ผล และผักสวนครัว เป็นจำนวนเล็กน้อย

ปัญหาและอุปสรรคของอำเภอโนนสูง

1. การขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เนื่องจากแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำมูล ลำเชียงไกร และลำปราสาท มีความตื้นเขิน
2. การคมนาคมไม่สะดวก เนื่องจากถนนในหมู่บ้านต่าง ๆ มีสภาพทรุดโทรมไม่สามารถใช้ได้ตลอดทั้งปี
3. พื้นที่ทำนาหรือทำการเกษตร ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นดินร่วนปนทราย ซึ่งมีคุณภาพไม่ดี และมีความเค็มเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผลผลิตต่ำ
4. เกษตรกรมีฐานะยากจนและมีหนี้สินมาก เนื่องจากมีรายได้น้อย

5. เยาวชน คนหนุ่มสาว อพยพไปทำงานในพื้นที่อื่น ๆ

6. เกษตรกรขาดความรู้ ในเรื่องการทำ เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการประกอบอาชีพ

(2.1) โครงการพัฒนาชนบทของอำเภอโนนสูง

จากสภาพปัญหา อุปสรรคของอำเภอโนนสูงที่เกิดขึ้น คณะกรรมการพัฒนาชนบทระดับอำเภอ ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาชนบท ดังนี้

2.2.1 **ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ** ขั้นตอนนี้จะจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสภาตำบลทุกแห่งของอำเภอ เพื่อกำหนดเป้าหมายของการพัฒนา โดยให้สภาตำบลพิจารณาสภาพปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในแต่ละหมู่บ้านว่ามีอะไรบ้าง ซึ่งปัญหาของหมู่บ้าน ตำบล จะมาจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ก) และข้อมูลของหมู่บ้านต่าง ๆ แล้วให้จัดลำดับความสำคัญของปัญหาในตำบลนั้น ตามระดับความสำคัญของปัญหา ซึ่งในกรณีนี้จะรวมถึงความต้องการที่เกิดขึ้นของประชาชนในหมู่บ้านนั้นด้วย เมื่อสภาตำบลได้ทราบปัญหาแล้วก็จะจัดทำโครงการพัฒนาชนบท โดยพิจารณาโครงการที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โครงการพัฒนาชนบทที่จัดทำนี้จะแยกออกเป็นหมวดกระทรวงหลักของการพัฒนา ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพาณิชย์ และ กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งจะ เป็นผู้รับผิดชอบงบประมาณ (กรณีที่ใช้งบประมาณจากหน่วยงานสังกัดกระทรวงต่าง ๆ) นอกจากนี้ ก็รวบรวมโครงการที่รัฐบาลและประชาชนร่วมมือกันทำ ซึ่งจะ เป็นโครงการในลักษณะราษฎรร่วมสมทบแรงงาน และโครงการประเภทสุดท้าย เป็นโครงการที่ราษฎรเป็นผู้จัดทำเอง โครงการต่าง ๆ ทั้งสามลักษณะจะได้รับการรวบรวมเป็นแผนพัฒนาตำบล เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาอำเภอต่อไป ทั้งนี้ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลจะมีที่ปรึกษาสำคัญ ในการจัดทำแผน กล่าวคือ คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (กปด.)

สำหรับในระดับอำเภอ จะพิจารณาแผนพัฒนาตำบลต่าง ๆ ที่ได้เสนอจากสภาตำบล โครงการพัฒนาชนบทประเภทที่ต้องของงบประมาณ จากกระทรวงหลักเพื่อการพัฒนา ซึ่งรวมโครงการที่ราษฎรร่วมสมทบแรงงาน จะได้รับการพิจารณา และจัดลำดับสำคัญของโครงการตามหมวดกระทรวงหลัก ทั้งนี้ การพิจารณาจัดลำดับโครงการจะใช้ข้อมูล กชช. 2 ก และข้อมูลจปฐ. ของตำบลเป็นหลักในการจัดลำดับ เมื่อโครงการต่าง ๆ ได้รับการพิจารณาอนุมัติ จากคณะกรรมการพัฒนาอำเภอแล้ว จะรวบรวมเป็นแผนพัฒนาอำเภอ เสนอขอความเห็นชอบจากจังหวัด

เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อไป สำหรับโครงการที่ราษฎรดำเนินการเองทั้งหมดจะไม่
 เสนอไปในแผนพัฒนาอำเภอ ที่จัดทำส่งจังหวัด หากแต่ได้รับการรวบรวมไว้ส่วนหนึ่งต่างหาก
 เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ อย่างไรก็ตามลักษณะของโครงการประเภท
 นี้จะปรากฏอยู่น้อยมากในแต่ละแผนพัฒนา

2.2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติตามโครงการ ขั้นตอนนี้เมื่อโครงการได้รับอนุมัติโครงการ
 แล้ว หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการจะนำโครงการไปปฏิบัติในพื้นที่ของโครงการ ตามที่ได้จัด
 ทำตามแผนพัฒนาตำบล และแผนพัฒนาอำเภอ หน่วยงานดำเนินการตามโครงการนี้ จะใช้งบ-
 ประมาณทั้งหมดจากรัฐ และโครงการที่รัฐบาลและประชาชนร่วมกันทำ จะมีอยู่สองลักษณะ คือ
 หน่วยงานดำเนินการที่เป็นของทางราชการ ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอ สำนักงานศึกษาธิการ
 อำเภอ เป็นต้น ซึ่งหัวหน้าสำนักงานต่าง ๆ เหล่านี้ จะเป็นคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ
 (กพอ.) และหน่วยงานดำเนินการที่เป็นองค์กรประชาชน ซึ่งได้แก่ สภาตำบลต่าง ๆ

2.2.3 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล สำหรับขั้นตอนนี้ปรากฏว่าได้รับการปฏิบัติ
 ไม่มากนัก เพราะการติดตามโครงการขณะที่กำลังดำเนินการ ซึ่งมักจะแยกต่างหน่วยงานเป็นผู้
 ติดตามงานของโครงการ เพื่อให้ดำเนินการในลักษณะที่ไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น การติดตามและ
 ควบคุมโครงการยังไม่เป็นระบบและได้รับความสนใจอย่างแท้จริงจากคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ
 ลักษณะการประเมินผลนั้นเกือบจะเรียกได้ว่า ไม่มีอยู่เลย ยกเว้นของโครงการซึ่งได้รับความ
 สนใจในฐานะที่เป็นโครงการใหม่ ๆ ของรัฐบาลหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือโครงการ
 ในประเภทที่จะจัดส่งเข้าประกวดแข่งขันชิงรางวัล